

היום נלמד בעזרת ה':

זבחים דף צה

למדנו במשנה - כלי חרס שיצא נו': כלי חרס שבשלו בו בשר קרבן, ויצא מחוץ לעזרה ונטמא בחוץ, א"א להכניסו לעזרה כשהוא טמא, וצריך קודם לטהר אותו על ידי עשיית נקב בכלי, ואז להכניסו ולשוברו בפנים.

קושיא: "כלי" אמר רחמנא, ולא כלי הוא: הרי בפסוק כתוב שצריך לשבור "כלי" חרס, ואילו אחרי שעשו בו חור הוא כבר אינו "כלי" ולא צריך לשבור אותו! **תירוץ:** שניקב בשורש קטן: עושים לו נקב קטן שיכול לצאת ממנו שורש של צמח. הנקב הזה מצד אחד מטהר את הכלי מטומאתו, משום שעד היום הוא שימש בתור 'סיר' למאכלים נוזלים, ועכשיו הוא כבר התקלקל מלהיות סיר. אבל מצד שני הוא נשאר "כלי" כי עדיין ניתן להשתמש בו לדברים יבשים.

*

למדנו במשנה - כלי נחשת [כו'] פוחתו [וכו']: אם הכלי נטמא בחוץ כנ"ל, עושה לו חור גדול ומכניסו, וממרקו ושוטפו בפנים.

קושיא: והא לאו 'כלי' הוא! כי שבר אותו, וכנ"ל. **תירוץ:** דרציף מרציף: אחרי שהוא עושה בו חור, הוא דופק בו בפטיש עד שהקצוות של החור מתפשטים וסותמים את החור.

אמר ריש לקיש מעיל שניטמא: מעיל של הכהן גדול שניתז עליו דם חטאת, והוציאו לחוץ, והוא נטמא בחוץ. אי אפשר להכניסו טמא, מאידך גם אי אפשר לקרוע אותו. ולכן מכניס רק חלק קטן מהבגד במקום שבו ניתז הדם, באופן שהחלק של הבגד שיכנס לעזרה יהיה פחות משלש על שלש אצבעות, שאז אין 'שיעור' של בגד טמא שנכנס לעזרה ואינו עובר על איסור הכנסתו. ומכבסו בתוך העזרה.

קושיא: מותיב רב אדא בר אהבה: בגדים עבים או בגדים שאינם ארוגים, השיעור המינימאלי שלהם להקרא 'בגד', אינו מספיק שלוש על שלוש אצבעות, אלא שלושה על שלושה טפחים. כי הם לא ראויים ללבישה אלא לשבת עליהם.

והרי המעיל הוא בגד עבה, כי כל חוט שלו היה שזור מ-12 חוטים. ואם כן מדוע צריך להכניס ממנו רק עד שלוש על שלוש אצבעות, יכול להכניס אפילו עד פחות משלושה על שלושה טפחים! תירוץ: **אגב אביהן חשיבי**: דוקא חתיכת בד עבה שיעורה שלושה על שלושה טפחים. אבל כאשר מהבד העבה עשו 'בגד' (כגון המעיל), אגב הבגד הוא נעשה חשוב אפילו בשלוש על שלוש אצבעות.

*

קושיא: והא בעי שבעת סממנין: איך אפשר לכבס את הדם בעזרה? הרי בשביל לכבס דם חטאת צריך לעשות זאת עם שבעה סממנין (= חומרים) שונים, ואחד מהם הוא מי 'רגליים'. אלא שאסור להכניס מי רגליים לבית המקדש!

וכי תימא: ואם תאמר שהוא מערבב את המי רגליים ביחד עם שאר הסממנין ומכניס את כולם ביחד לעזרה. ומכיון שהמי רגליים מעורבבים, מותר להכניס אותם לעזרה.

דחייה: והתנן העבירן שלא כסדרן וכו': הוא צריך לנקות את הכתם בסדר מסויים של שבעת הסממנין הללו אחד אחרי השני, ואם ניקה את הכתם בכל הסממנין אבל שלא כסדרן, לא עשה כלום. וכן אם ניקה את הכתם בכל הסממנים ביחד לא עשה כלום!

וכי תימא דמיבלע להו בהדי חד מסממנין: ואם תאמר שהוא מערבב את המי רגליים אם הסממן שלפניו או שלאחריו, ואז אין בזה בעיה של שלא כסדרן. דחייה: **והא 'צריך לכסס שלש פעמים בכל אחד ואחד' תנן**: בכל סממן וסממן צריך לשפשף את הכתם שלוש פעמים. אם כן צריך לנקות בכל סממן בנפרד.

תירוץ: **אלא דמבלע להו וכו'**: הוא מערבב את המי רגליים עם רוק תפל. כי אמר ריש לקיש שצריך לערבב כל סממן וסממן ברוק תפל.

משנה: אחד שבישל בו: בין אם בישל בשר קרבן בכלי, או שרק עירה לתוכו תבשיל רותח של בשר קרבן, הכלי טעון מריקה ושטיפה.

אחד קדשי הקדשים: נחלקו ת"ק ור"ש האם כלים שבלעו בשר קודשים קלים טעונים שטיפה ומריקה. [רש"י מקשה, לדעת ר"ש אמנם קודשים קלים לא טעונים מריקה ושטיפה מצד טעם הבשר העכשוי, אבל לאחר שיעבור זמן אכילת הקרבן הטעם יהפך לנותר'. ואז כשיבשל בסיר מאכל חדש, טעם הנותר יעבור למאכל ויאסור אותו? והתשובה, שאכן ר"ש מצריך הגעלה לכלי, אבל לא צריך בו מריקה ושטיפה].

גמרא: תנו רבנן: נאמר "וכלי חרש אשר תבשל בו ישבר" מכאן לומדים על כלי חרס שבישל בו בשר קודשים שטעון שבירה. אבל מניין גם לעירה לתוכו תבשיל של קרבן רותח שטעון שבירה? תלמוד לומר "אשר בו ישבר" (גירסת השטמ"ק). דהיינו אם אין שבירה היה רק בבישול, היה צריך להיות כתוב "אם בכלי חרס תבשל ישבר", ומכך שכתוב "בו ישבר" משמע שגם אם נכנס בו טעם של בשר רותח שלא בושל בו, הכלי ישבר.

*

בעי רמי בר חמא: מה הדין אם תלה שיפוד של בשר קרבן באויר של תנור חרס, והבשר לא נוגע בדפנות התנור. האם התנור טעון שבירה? הספק הוא, האם התורה הקפידה על בישול ובליעה של טעם הבשר בכלי, וממילא במקרה הזה שיש בישול בלי בליעה אין הכלי טעון שבירה. או שהתורה הקפידה גם על בישול בלי בליעה, ועל כן הכלי טעון שבירה.

אמר רבא ת"ש: ראייה ממשנתנו 'אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח'. מוכח שהתורה הקפידה על אחד מהדברים הללו, בישול או בליעה בלבד. כי כאשר מערה לתוכו תבשיל רותח אין בישול אלא יש רק בליעה. **דחייה: בלוע בלא בישול לא קמיבעיא לן, כי קמיבעיא לן בישול בלא בילוע! מאי?**

ת"ש דאמר רב נחמן וכו' תנור של מקדש של מתכת היה: מדוע התנור היה עשוי דוקא ממתכת? אם נאמר שבישול בלי בליעה מחייב שבירה של התנור, מובן מדוע עשו אותו ממתכת. כי אם הוא יהיה עשוי מחרס, בכל פעם שיצלו בו בשר קרבן

בשפודים, הוא יצטרך שבירה. ולכן עשו אותו ממתכת כדי שיוכלו לעשות לו מריקרה ושטיפה.

אבל אם נאמר שבישול בלי צלייה לא מחייב שבירה, מדוע אי אפשר לעשותו מחרס, הרי ניתן לצלות את השפודים בלי שיגעו בתנור.

דחייה: כיון דאיכא שירי מנחות דאפייתן בתנור, ואיכא בישול ובילוע עבדין של מתכת: בגלל שיש שיריים של מנחות הניתנים לכהנים, והם אופים אותם בתנור, ויש בהם שמן שנבלע בתנור.

*

ההוא תנורא דאטחו בה טיחייא: מעשה בתנור שטחו בקרקעיתו שומן של בשר, ואפו בו לחם. אסר רבא בר אהילאי (א.) לאכול את הלחם אפילו 'במלח' כלומר בפני עצמו בלי תבשיל, מחשש שלא יאכלו אותו עם מאכל חלבי 'כותח'. (ב.) גם אם הסיקו את התנור לאחר שטחו אותו בשומן, ולאחר מכן אפו בו פת, אסור לאכול אותה. דהיינו אסור לאפות לעולם לחם בתנור זה.

מיתיבי אין לשין את העיסה בחלב, ואם לש, כל הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה: דהיינו מחשש שיאכל את הפת עם בשר. הברייתא ממשיכה, שאותו דבר לא עושים הפוך. דהיינו לא אופים פת עם בשר, ואם עשה זאת הפת אסורה באכילה מחשש שמא יאכלנה עם חלב. אמנם לאחר שיסיק את התנור (שטח אותו בשומן ואפה בו פת), מותר לאפות בו פת חדשה!

אמר ליה רבינא לרב אשי: אם כן אחרי שדברי רבה בר אהיליי נשארו בתיובתא, מדוע אמר רב שקדירות שבלעו חמץ, כשמגיע פסח ישברו. מדוע אין להם תקנה בליבון?

אמר ליה - רב מוקי לה ההיא בשל מתכת: רב מעמיד את הברייתא שמתירה לאפות בתנור לאחר שהסיקו אותו, בתנור של מתכת, אבל לא בתנור של חרס. (כי התורה העידה עלי כלי חרס שאינם פולטים לגמרי את בליעתם לעולם, ולכן לא מועיל להכשיר אותם בליבון. מה שאין כן בכלי מתכות שמועיל להם ליבון).

ואי בעית אימא: בכרייתא מדובר גם כן בתנור של חרס. אלא שכדי ללכך את הכלי באש, צריך לעשות זאת במקום הבליעה שלו, ואז זה מועיל להכשיר אותו. ולכן בתנור שמסיקים אותו באש מבפנים במקום בליעתו (כי אופים בו בפנים), אומרת הברייתא שמועיל בו היסק מבפנים להכשירו. אבל בקדירה שמסיקים אותה באש מבחוץ ובליעתה מבפנים (כי מבשלים בה בפנים), לא מועיל ללכך אותה מבחוץ.

קושיא: ונעביד הסקה מבפנים? נמלא את הקדירה בגחלים מבפנים ובכך נעשה לה היסק מבפנים ונכשיר אותה לפסח. תירוץ: **חיים עלייהו דמתברי:** יש לחשוש שיחוס על הקדירה שלא תיפקע מהאש, ולא יסיק אותה מבפנים, ויסמוך רק על היסק מבחוץ שבאמת לא מועיל להכשיר אותה. ולכן אסרו את הקדירות לגמרי.

הילכך, האי כוביא הסיקו מבחוץ הוא ואסיר: כלי העשוי מרעפים שמורחים אותו בשומן ומטגנים בו לחם, והאש נמצאת מבחוץ, לא מועיל ללכך אותו. וכנ"ל.